

Kulturális örökségünk: az erdő

2004. május 3-5-én a bécsi Maria-brunnban került megrendezésre „Kulturális örökségünk: az erdő” (Woodlands – Cultural Heritage) címmel az a nemzetközi erdőttörténeti konferencia, melyet az IUFRO Erdőtörténeti Munkacsoportja, az osztrák Erdészeti Kutatóközpont, az Osztrák Erdészeti Egyesület Erdőtörténeti Szakosztálya és az osztrák Mezőgazdasági, Erdészeti, Környezeti és Vízügyi Minisztérium szervezett. A konferencia háziasszonya és fő szervezője dr. Elisabeth Johann (Osztrák Erdészeti Egyesület Erdőtörténeti Szakosztálya) volt.

A konferencia mintegy félszáz résztvevője elsősorban Európából – Ausztria, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Franciaország, Hollandia, Magyarország, Németország, Norvégia, Olaszország, Spanyolország, Svájc, Szlovénia, Törökország, – érkezett, azonban ausztráliai, indiai és kanadai előadók előadásai is elhangzottak. Számos tudományterület képviseltette magát, így történészek, geográfusok, agrárszakemberek, talajtanosok, erdőmérnökök, gazdasági szakemberek stb. is megjelentek.

A 3 nap alatt 10 szekcióban folytak az angol és német nyelvű előadások.

Az első szekcióülés megkezdése előtt dr. Elisabeth Johann, majd az IUFRO ügyvezető igazgatója, dr. Peter Mayer köszöntötte a résztvevőket. Ezt követően dr. Gerhard Mannsberger, az osztrák Mezőgazdasági, Erdészeti, Környezeti és Vízgazdálkodási Minisztérium Erdészeti Főosztályának igazgatója és dr. Johannes Schima (szintén a minisztériumból) az osztrák erdőgazdálkodást mutatták be.

Az előadások témája igen változatos volt. A „hagyományos” értelemben erdőttörténettel foglalkozott többek közt Mauro Agnoletti (Olaszország), aki a társadalmi-gazdasági fejlődéssel párhuzamba állítva mutatta be az olasz erdőterületek változását 1862-től 2000-ig. Charles Watkins (Egyesült Királyság) a sherwoodi erdő kezelésének 20. századi változásaival foglalkozott. Eirini Saratsi (Egyesült Királyság) az északnyugat-görögországi Pindos-hegységbeli „klatherák” (kis erdőparcellák) kezeléstörténetét dolgozta fel, s rámutatott a hagyományos erdőkielési formák jelentőségére. Bernward Selter (Németország) a

Ruhr-vidéki erdők történetével és fenntartási, rekonstruálási lehetőségeivel foglalkozott. Paul Warde (Egyesült Királyság) az 1500 és 1750 közötti erdőkezelés és szabályozás hatását vizsgálta Délnyugat-Németországban. Martin Knoll (Németország) a barokk vadászati követelményeknek megfelelő erdőkialakítást és vadgazdálkodást mutatta be a 17-18. századi bajor választófejedelemségek példáján keresztül.

J. C. Welzholz (Németország) az Európa védett erdőterületeinek történetét kísérte meg feldolgozni az ősi szent ligetektől és középkori vadász-erdőktől a mai Natura 2000 területekig. Helle Serup (Dánia) előadásában a dániai magán- és állami erdő fafajkészlet-változását hasonlította össze üzemtervek és térképek alapján. Xavier Rochel (Franciaország) a Vogézekben kutatott 18. századi források segítségével az egykori lombhullató erdők után, melyek helyét ma főleg mesterséges fenyőültetvények foglalják el.

Juan Garcia Latorre (Spanyolország) a Földközi-tenger medencéjének és Közép-Európa népeinek erdőirtásait vetette össze, megállapítva, hogy a mediterrán területek erdőpusztításaihoz hasonló mértékűek történtek az északibb vidékeken is. Seçil Yurdakul (Törökország) a törökországi erdei falvak lakóinak erdőhasználatát, az erdőhasználati jog törvényi szabályozásának fejlődését követte nyomon. Sushma Rawat, Chakravarty-Kaul és Ajay Rawat (India) India erdeinek történetét és az indiai erdészeti szabályozás fejlődését mutatták be előadásaikban. Joanna Dean (Kanada) Ottawa zöldfelületeinek, a várost övező erdőknek történetét kutatta.

Néhány előadás erdőttörténeti kutatási módszereket ismertetett. Oliver Nelle (Németország) az egykori szénégető boksák helyének tanulmányozásából, a faszénmaradványok elemzéséből következtetett a telep történetére, az erdőhasználat idejére és intenzitására. Ezzel kapcsolatban felhívta a figyelmet az interdiszciplináris kutatás jelentőségére: régészek, történészek, erdőkutatók, geográfusok, botanikusok együttes munkája teszi lehetővé az erdőttörténet aprólékos feltárását.

Jürgen Kusmin (Észtország) kollégáival Észtország erdőkhöz kötődő kulturális örökségének feltárására dolgozott és próbált ki egy kisebb mintaterületen egy új metódust. Adatbázist készítettek a mintaterületen található erdei épületekről, építményekről; katonasági és erdészeti objektumokról stb. Bemérték a tárgyak geográfiai koordinátáit, fényképet készítettek róluk, s mindről egy 33 paraméter rögzítésére szolgáló adatlapot töltöttek ki.

Elhangzott egy-két „filozófikus” hangvételű előadás is az erdők kulturális örökségként való értelmezéséről. Paul Arnould (Franciaország) az erdőt egy komplex objektumként értelmezte, mely egy többszörös rendszer (politikai-jogi, technikai-gazdasági, társadalmi, ökológiai, geológiai, pszichikai) metszetében áll. Előadásában többek közt a racionalitás és az álom szemszögéből elemzett egy nyárfaültetvényt. Ingar Kaldal (Norvégia) a természet, munka és szabadság témáját vizsgálta különféle erdőmegközelítésekben. Bostjan Anko (Szlovénia) előadásában az erdőt, mint kulturális örökséget a kortárs és a jövő erdészeteinek újabb kihívásaként fogta fel.

Érdekes vizsgálatot végzett J. N. van Laar (Hollandia), aki az erdőhöz köthető holland családnevek helyi gyakoriságát és a jelenlegi erdőborítottságot hasonlította össze Hollandia egész területén. Michel Dupuy (Franciaország) az erdő megjelenítését vizsgálta a francia tévécsatornák híradóiban. Megállapította, hogy ma is leginkább a katasztrófák kapcsán hangzanak el tudósítások az erdőkről, s az elmúlt 50 évben fokozatosan nőtt az erdőkkel kapcsolatos riportok száma és időtartama is.

A szekcióülések közötti időszakokban több tartalmas, köztük szakmai programot is biztosítottak a konferencia szervezői. Orgonakoncertet hallgattunk a mariabrunni Monostor templomában, megtekintettük az Erdészeti Múzeum kiállítását kísérő vezetásával. A terepi program helyszíne a Bécsi-erdő volt, ahol a nap borkóstolóval zárult egy borászati üzemben.

Zentai Kinga

PhD hallgató

Nyugat-magyarországi Egyetem
Erdőmérnöki Kar, Növénytan Tsz.